

"Последовательности. Прогрессии". Автореферат дис...канд. пед. наук. – Новосибирск, 2004. – 22 с.

Elena Kuprienko. Mathematical project on the topic of «Periodic and non-Periodic functions» for high school students.

The article describes the methodology of organization of project and research activity of pupils of the senior classes of mathematics on the example of "Periodic and non-Periodic functions".

Key words: project activities, mathematics project, project assignments.

УДК 372.461:81*233

С. А. Омельчук

УЧНІВСЬКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В АСПЕКТІ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ

У статті проаналізовано дотримання норм культури українського літературного мовлення в манівських роботах старшокласників з української мови. Визначено і схарактеризовано типові порушення в писемному науковому мовленні учнів-членів МАН на лексичному, граматичному, стилістичному й орфографічному рівнях.

Ключові слова: культура наукового мовлення, аспекти культури мовлення, наукова робота, нормативність, види помилок у наукових роботах старшокласників.

Постановка проблеми. У Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти стратегічно важливою для мовного компонента визначено комунікативну компетентність, яка є невід'ємним складником структури змісту освіти й передбачає оволодіння всіма видами мовленнєвої діяльності, основами культури усного й писемного мовлення, базовими вміннями та навичками використання мови в різних сферах і ситуаціях, зокрема й у науково-навчальній діяльності. Проте, на жаль, мовне оформлення науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН з української мови вирізняється недосконалістю, трапляється чимала кількість різнотипних помилок як лексичних, граматичних і стилістичних, так і орфографічних та пунктуаційних. Це свідчить про недостатній рівень сформованості культури наукового писемного мовлення старшокласників. Серед причин такого стану є низька мовнокомунікативна, стилістична компетентність юних дослідників, а також нехтування цим аспектом дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Рівень мовної культури наукової роботи учнів-членів МАН істотно впливає на її теоретичну і практичну цінність. На важливості переконливого наукового слова наголошують і багато вчених-філологів та лінгводидактів, зокрема М. Вашуленко, Г. Денискіна, А. Коваль, Л. Кравець, Л. Мацько, О. Семенов та ін. Автор навчального посібника «Культура наукової української мови»

О. Семенов зазначає, що «для ефективної наукової діяльності не досить мати глибокі спеціальні знання, досконало володіти методологією наукової творчості, вміннями здобувати, аналізувати, систематизувати наукові факти. Не менш важливі при цьому – ґрунтовна мовнокомунікативна підготовка, вільне послуговування нормативною національною науковою мовою в усіх підстилях у письмовій та усній формах» [6, с. 6]. Однак на сьогодні якість наукової продукції, у т.ч. науково-дослідницькі роботи учнів-членів МАН, курсові й магістерські дослідження студентів, кандидатські й докторські дисертації, аналізують не лише з погляду дотримання літературних норм на всіх мовних рівнях (зокрема норм побудови, структурно-стилістичних особливостей наукового тексту), але й в аспекті лінгвістичної прагматики і психолінгвістики.

Культура мовлення науково-дослідницької роботи юного дослідника з української мови охоплює два важливі аспекти: *нормативний*, що передбачає знання літературних норм і вміння застосовувати їх у писемному науковому мовленні, і *комунікативний*, мета якого – відбір мовних засобів, що якнайкраще виконують завдання наукової комунікації. Н. Бабич, Ф. Бацевич, Д. Гринчишин, Р. Зорівчак, Л. Мацько, О. Пономарів, О. Сербенська та інші вчені виокремлюють ще й *прикладний* аспект культури наукових робіт, сутність якого полягає в тому, що наукові тексти розглядають як носії функційно-стильової специфіки, яка дає можливість пояснювати мовленнєві огріхи, їхню психологічну природу, чинники виникнення їх [6].

У вітчизняній лінгвістиці початку ХХІ століття актуальним стає новий напрям досліджень – лінгвістика помилок, або помилкознавство, девіатологія. Під помилкою в аспекті культури української наукової мови розуміють «анорматив, тобто таке ненормативне лінгвоутворення, яке виникає в результаті невмотивованого порушення літературної норми і є наслідком неправильних мисленнєвих операцій» [4, с. 82]. Культура наукового мислення, як зазначає Л. Мацько, є необхідною умовою культури наукового дослідження, у т.ч. культури обґрунтування здобутих висновків, висунутих гіпотез.

Мета статті – проаналізувати сучасний стан дотримання норм культури писемного наукового мовлення старшокласників на лексичному, граматичному, стилістичному й орфографічному рівнях (на матеріалі науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН секції «Українська мова» за останні три роки).

Виклад основного матеріалу. Виникнення помилок у дослідженнях юних науковців з української мови зумовлюють як лінгвальні, так і позалінгвальні чинники. Домінантою породження відхилень (анормативів) у науковому мовленні старшокласників є передусім незнання відповідних норм сучасної літературної мови. Так, результати наших досліджень, проведених протягом 2010-2013 років, що передбачали, по-перше, рецензування й аналіз наукових робіт учнів – учасників секції «Українська мова», по-друге, роботу в складі журі на І–ІІ етапах Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт, дають підстави стверджувати, що учнівське писемне

наукове мовлення часто не відповідає літературним нормам майже на всіх мовних рівнях.

Правильність, що передбачає володіння нормами літературної мови, є «обов'язковою, хоча й елементарною вимогою мовленнєвої культури» [7, с. 4]. Як вищий її ступінь є багате, точне виразне мовлення, зокрема наукове, а основний критерій його – комунікативна доцільність, тобто доречне вживання мовних засобів, що відповідає завданням і умовам наукової комунікації.

Лексичні норми забезпечують відбір мовних одиниць (у першу чергу лексичних), що найбільшою мірою відповідають змістові наукового висловлювання. Серед мовних засобів оформлення мети й завдань у вступі науково-дослідницької роботи мають переважати інфінітивні форми *визначити, виявити, довести, дослідити, з'ясувати, обґрунтувати, описати, охарактеризувати, проаналізувати, простежити, розробити, установити* тощо.

Неприпустимим в учнівських наукових роботах є використання різних варіантів термінів для позначення одного й того самого поняття, як-от: *синтаксична структура речення і синтаксична будова речення; знак питання і знак запитання; три крапки, трикрапка і крапки*. Доцільно в межах одного дослідження послуговуватися одним варіантом терміна з метою однозначного трактування мовних понять чи явищ.

До окремої групи лексичних помилок у манівських роботах з української мови відносимо такі, що пов'язані з уживанням слів у невластивому їм значенні, як-от: *термінологія складає більшу частину лексичного складу будь-якої мови* (замість *становить* у значенні «утворювати яку-небудь кількість (у сумі, в сукупності)» [2, с. 1110]); *у працях ученого можна натрапити на висловлювання про те...* (замість слова висловлювання варто вжити слово *теза* чи *думка*); *оцінні речення зустрічаються в творі...* (замість *трапляються*). Дієслово *зустрічатися* має значення «зближатися, сходитися тощо». У значенні «виявляти під час читання, дослідження» в літературному мовленні доречно вживати дієслово *траплятися*. Наприклад, *зустрітися з відомою людиною, але часто трапляються помилки в учнівському мовленні*.

Виразність мови науково-дослідницької роботи забезпечують точність і стислість вираження думки за максимально інформативної насиченості слова, тому важливо уникати плеоназм (від грец. *pleonasmos* – надлишковість) – «мовної надлишковості з погляду смислової повноти висловлювання» [2, с. 800]. Наприклад: *подальшу перспективу нашого дослідження вбачаємо в...* замість *перспективу нашого дослідження вбачаємо в...*. Крім плеоназму, досить частотним порушенням лексичної сполучуваності в манівських роботах є тавтологія – недоречне вживання спільнокоренових слів (наприклад, *у дослідження цієї проблеми значний внесок внесли...* замість *значний внесок зробили...*), а також невиправданий повтор одного і того самого слова у вузькому контексті (наприклад, в одному абзаці тричі використано слово *думка* у словосполученнях *на нашу думку, на їхню думку, немає єдиної думки*).

Наукові роботи юних дослідників засмічено надмірною кількістю невмотивованих слів-кальок (від фр. *calque* – копія, наслідування), зокрема з російської мови. Наприклад: **посилаючись** (рос. *ссылаясь*) на думку сучасних учених... замість **покликаючись** на думку сучасних учених... ; дослідженням **даної** проблеми займались... (рос. *исследованием данной проблемы занимались*...) замість **цю** проблему досліджували... ; **не дивлячись на те що** (рос. *несмотря на то что*) існування й розвиток української мови... замість **незважаючи на те що** існування й розвиток української мови... ; виділяючи термін «лексичний неологізм» **в якості** спеціального мовознавчого дослідження... замість виділяючи термін «лексичний неологізм» **як** спеціальне мовознавче дослідження... ; **в якості** винятку... замість **як** виняток... і под.

Слід уникати також уживання слів-росіянізмів, що містять не притаманні сучасній українській літературній мові корені або афікси (суфікси чи префікси). Так, замість іменника *ряд* у висловленні **У ряді** наукових праць висвітлено питання про... потрібно вживати лексему *низка* (**У низці** наукових праць висвітлено питання про...), замість росіянізму *фон* у сполученнях **на фоні** досліджень XIX століття, іменники **на фоні** словозмінних парадигм доречним є український відповідник *тло* (**на тлі** досліджень XIX століття, іменники **на тлі** словозмінних парадигм). У науковому контексті *У розробці* сучасних підходів до вивчення мови ЗМІ взяли участь... або *Під час* перекладу наукових текстів... доречними є іменники *розроблення* й *перекладання*, що позначають дію (процес). А лексеми *розробка* й *переклад* треба використовувати в значенні результату (наслідку) дії. Наприклад: *ця наукова розробка має велике практичне значення; переклад науково-навчального тексту містить окремі неточності*. Тож вибір віддієслівного іменника в науковому мовленні залежить від його лексичного значення: *публікування* (дія), *опублікованість* (наслідок), *публікація* (подія); *оцінювання* (процес), *оцінка* (наслідок) та ін.

До типових помилок лексичного рівня зараховуємо не завжди чітко розрізнення паронімів. По-перше, в окремих науково-дослідницьких роботах можна натрапити на неправильне слововживання: *Актуальність дослідження обумовлена... Це обумовило вибір теми дослідження...* Зауважимо, що семантично точними в цих висловах є дієслівні форми *зумовлена* й *зумовило* у значенні «бути причиною чогось, створювати умови для виникнення чогось, викликати щось, спричиняти; будучи умовою існування або формування чогось, визначати його якість, характер, специфіку» [3, с. 169]. А дієслово *обумовлювати* семантично вказує на обмеження якоюсь умовою, застереженням.

По-друге, не слід ототожнювати в наукових роботах іменники *напря́м* і *напрямо́к*. У реченні *Початок XXI століття ознаменований активізацією окремих напрямків дослідження...* виділений іменник доречно замінити на слово *напря́м*. Адже *напрямо́к* – «це лінія руху або розміщення кого-, чого-небудь» [2, с. 605], а *напря́м* – «це шлях діяльності, розвитку кого-, чого-

небудь» [там само, с. 605]. Порівняймо: *напрямок руху транспорту, у південному напрямку, вітер змінних напрямків – сучасні напрями мовознавства, напрями наукової діяльності, літературні напрями.*

По-третє, не варто плутати в науковому контексті слова *галузь, сфера і ділянка*. Це трапляється тоді, коли, як правило, у російській мові для кількох понять існує один багатозначний термін, а в українській – йому відповідає не одне слово, а кілька. Наприклад, рос. слово *область* має п'ять українських відповідників, як-от: *область* як територіально-адміністративна одиниця (*Закарпатська область, Херсонська область*), *сфера* в значенні району дії або поширення чого-небудь (*сфера діяльності, сфера вживання*), *галузь* як певна ділянка науки, виробництва (*галузь мовознавства*), *ділянка* як частина земельної площі або організму, тіла (*ділянка городу, ділянка серця*), *зона* в значенні простору поширення певних явищ (*зона атмосферного тиску, зона діючих вулканів*). Щоб запобігати таким помилкам, слід уточнювати значення подібних слів у словниках, а також звертати особливу увагу на контекст, у якому вжито ці слова. Тож стилістично доречним буде не *всі ділянки науки і техніки*, а *всі галузі науки і техніки*.

Аналізуючи дотримання культури українського літературного мовлення в наукових дослідженнях молодих науковців у галузі педагогічних наук, М. Вашуленко зауважує, що слово *наступний*, яке походить від штучного калькування російського слова *следующий*, у висловах *потрібно розв'язати наступні завдання, можна зробити наступні висновки, класифікувати за наступними критеріями* тощо «стало своєрідним паразитом нашого мовлення, мовлення учасників радіо- і телепередач» [1, с. 177]. В українській літературній мові має звучати: *потрібно розв'язати такі завдання, можна зробити такі висновки, класифікувати за такими критеріями*. Вказівний займенник *такий* (*така, таке, такі*) вживають тоді, коли йдеться про перелік однорідних предметів (явищ, ознак), а прикметник *наступний* указує на почерговість зміни одного предмета (явища, ознаки) іншим. Наприклад, *категорія роду має такі особливості, але наступною особливістю категорії роду можна назвати...*

Науковий виклад матеріалу передбачає уникнення деформацій не лише на лексичному, а й на **граматичному рівні**. Найбільш поширеною граматичною помилкою в науково-дослідницьких роботах старшокласників є зазначення діяча (виконавця) у формі іменника чи особового займенника в орудному відмінку. Наприклад: *нами було проаналізовано літературу з досліджуваної проблеми, нами доведено, особливу увагу нами приділено... , явище полісемії науковцями кваліфіковано як... , мовознавцями визначено основні критерії...* та ін. Орудний відмінок суб'єкта дії в таких конструкціях не доречний, адже дієслівні форми на *-но, -то* не потребують особи-виконавця і є властивими односкладним безособовим реченням. На думку Л. Мацько й Г. Денискіної, «такі основні ознаки наукового стилю викладу, як узагальненість та відстороненість, виражаються у виведенні зі структури речення суб'єкта дії (агенса) й зосереджені уваги на самій дії» [4, с. 79]. Отже,

правильним буде або трансформувати зазначені приклади в активні двоскладні речення, або залишити пасивні конструкції (односкладні безособові речення), вилучивши при цьому іменники на позначення суб'єкта. Порівняймо: *Ми проаналізували літературу з досліджуваної проблеми – проаналізовано літературу з досліджуваної проблеми; ми довели – доведено; особливу увагу ми приділили... – особливу увагу приділено...; явище полісемії науковці кваліфікують як... – явище полісемії у працях науковців кваліфіковано як...; мовознавці визначили основні критерії... – у мовознавчих роботах визначено основні критерії...*

Також слід уникати недоречного вживання активних конструкцій замість пасивних (для розв'язання поставлених завдань **використані** такі **методи** замість для розв'язання поставлених завдань **використано** такі **методи**; у підручнику популярно **викладені питання стилістики** замість у підручнику популярно **викладено питання стилістики**).

Не завжди є доречними пасивні конструкції зі зворотними дієсловами, утвореними за допомогою постфікса -ся. Звороти типу *У сучасному житті по-новому розглядаються питання..., За структурними моделями терміни поділяються на..., У сучасних монографічних дослідженнях терміни визначаються як...* варто замінювати на односкладні неозначено-особові речення, наприклад: *У сучасному житті по-новому розглядають питання..., За структурними моделями терміни поділяють на..., У сучасних монографічних дослідженнях терміни визначають як...*

Не є властивим писемному науковому мовленню вислови з розщепленим присудком, який описує дію двома словами – дієсловом, що вказує на те, що відбувається, і віддієслівним іменником, що виражає сутність того, що відбувається: *проводити дослідження, зробити аналіз, здійснювати опитування, виконувати моделювання, характеризується реалізацією і под.* Замість розщеплених присудків, крім тих, що становлять усталені дієслівно-іменникові сполуки, у наукових роботах треба надавати перевагу простим дієслівним присудкам: *досліджувати, аналізувати, опитувати, моделювати, реалізує.*

З-поміж прийменниково-відмінкових конструкцій юні дослідники чомусь надають перевагу конструкціям з прийменником *при*, тим самим порушуючи граматичну норму вживання відмінкових форм: *при доповненні й формуванні словників, при дослідженні повних і неповних речень, при опрацюванні наукової літератури, при виявленні синтаксичних одиниць* та ін. Непохідний прийменник *при* в конструкціях такого типу варто замінювати похідним *у процесі* або *під час* чи дієприслівниковим зворотом, наприклад: *під час доповнення й формування словників, у процесі доповнення й формування словників; опрацьовуючи наукову літературу.* В окремих дослідженнях натрапляємо на ненормативне використання конструкцій з прийменником *по*: *робота по забезпеченню процесу, робота по створенню інтонаційних моделей* та ін. Прийменник *по* в зазначених конструкціях слід замінювати

прийменником з (або його варіантами *зі, із*): *робота із забезпечення процесу, робота зі створення інтонаційних моделей.*

Стилістичні помилки в манівських дослідженнях з української мови пов'язані передусім із недоречним уживанням прийменників, що належать розмовному стилю. Наприклад: *доводити шляхом експерименту, спеціальні терміни засвоюють шляхом... , складні прислівники утворено шляхом поєднання... , поняття виражальних мовних засобів краще усвідомлюються шляхом....* У конструкціях такого типу доречним є використання похідного прийменника у процесі (*спеціальні терміни засвоюють у процесі...*) або безприйменникової конструкції (*доводити експериментально, складні прислівники утворено поєднанням...*).

Найхарактернішими помилками **орфографічного рівня** в писемному мовленні юних дослідників є: 1) ненормативний вибір закінчень іменників чоловічого роду другої відміни однини: *виходячи з мети, об'єкту й предмету дослідження, ставимо такі завдання* (правильно *об'єкта, предмета*); *аналіз структурних моделей терміну* (правильно *терміна*); *вибір варіанту правопису слова* (правильно *варіанта*) та ін.; 2) ненормативне вживання великої літери у складних словах – неологізмах з початковим компонентом *інтернет-* (*Інтернет-видання* замість *інтернет-видання, Інтернет-зв'язок* замість *інтернет-зв'язок, Інтернет-ресурси* замість *інтернет-ресурси*). Ці складні слова є загальними назвами, тому писати їх з великої літери немає жодних підстав. До того ж правопис цих слів з малої літери фіксують і сучасні лексикографічні праці [5]; 3) ненормативне написання разом складних слів дієприкметникового походження в ролі метатекстових операторів, що вживають для поєднання частин наукового тексту (*з огляду на вищесказане, на основі вищезазначеного* замість *з огляду на сказане вище, на основі зазначеного вище*).

У переважній більшості манівських робіт наявні також орфографічні помилки, пов'язані з порушенням норм милозвучності: чергування *у/в, і/й*, постфіксів *-ся/-сь* тощо. Таким чином, старшокласники не враховують контекстуальну диференціацію морфем або службових слів у науковому тексті (*сполучуваність слів у реченні – роль слова в реченні; мова газет і журналів – наукова й технічна термінологія; перекладання з однієї мови на іншу – термін складається зі слів – можна назвати із застереженням*).

Типовими є і **помилки**, пов'язані з неправильним використанням старшокласниками у своїх дослідженнях нарощень при цифрових позначеннях: *4-а редакція* замість *4-та редакція; 50-ті – 60-ті рр.* замість *50 – 60-ті рр.*; *1-ий етап* замість *1 етап* та ін. Так, порядкові числівники слід наводити в текстах наукових робіт у формі цифр із нарощенням, що може складатися з однієї літери, коли закінчення має два голосні звуки, приголосний чи *й* (*90-х років, 12-й варіант*) або двох літер, коли закінчення має приголосний і голосний (*90-ті роки, 10-та спроба*). Проте якщо кілька порядкових числівників ужито один за одним, то літерне нарощення треба наводити лише до останнього числівника (*2, 4, 6 і 8-й варіанти; 20-30-ті роки*

минулого століття). Винятки, коли нарощення не ставлять, становлять: а) порядкові числівники, що вжито після іменника (*розділ 8, у таблиці 14*); б) порядкові числівники, що стоять у датах (*16 березня 2013 року*); в) римські цифри (*XII Мовознавчі студії, XXI століття*).

Висновки. Учнівські науково-дослідницькі роботи є ефективним видом наукової діяльності в досягненні концептуальних для сучасної шкільної освіти особистих і метапредметних результатів. При цьому розвиток мовнокомунікативної компетентності є одним із важливих завдань, що розв'язується в процесі такої роботи. Науково-дослідницька робота ставить учня перед необхідністю не лише опрацювати й знаходити необхідну інформацію в довідковій, навчальній і науковій літературі, «розгортати» і «згортати» текст наукового стилю мовлення, публічно виступати й обґрунтовувати свою думку в процесі дискусії, але й, з одного боку, грамотно (з дотриманням літературних норм на всіх мовних рівнях) створювати наукове висловлювання, а з іншого – редагувати його.

Сподіваємось, що свідомий аналіз схарактеризованих у нашій статті типових порушень літературних норм у писемному науковому мовленні старшокласників учнями-членами МАН, а також їхніми науковими керівниками дадуть можливість підвищити рівень мовної культури майбутніх науково-дослідницьких робіт не лише в секції «Українська мова», а й в інших напрямках учнівських наукових досліджень.

Список використаної літератури

1. Вашуленко М. С. Проблема культури мовлення в наукових дослідженнях із педагогічних наук / Микола Самійлович Вашуленко // Наукові записки. Серія «Філологічна». – Острог: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2012. – Вип. 22. – С. 174-181.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / кер. вид. проекту П. М. Мовчан, В. В. Німчук, В. Й. Клічак; Ін-т української мови НАН України, Ін-т мовознавства НАН України, Всеукраїнське тов-во «Просвіта» імені Т. Шевченка. – К.: Дніпро, 2009. – 1332 с.

3. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання / Сергій Іванович Головащук. – К.: Наук. думка, 2004. – 448 с. – (Серія «Словники України»).

4. Мацько О. М. Українська наукова мова (теорія і практика): [навч. посіб.] / О. М. Мацько, Г. О. Денискіна. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. – 272 с.

5. Нові слова та значення: словник / Ін-т укр. мови НАН України; уклад. Л. В. Туровська, Л. М. Василькова. – К.: Довіра, 2009. – 271 с.

6. Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч. посіб. [для студ. вищих навч. закладів] / Олена Миколаївна Семеног. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 216 с. – (Серія «Альма-матер»).

7. Ярмолук А. Класифікація помилок у творчих роботах учнів / Алла Ярмолук // Українська мова і література в школі. – 2002. – № 7. – С. 4-8.

Сергей Омельчук. Ученическая научно-исследовательская работа по украинскому языку в аспекте культуры речи.

В статье проанализированы нормы культуры украинской литературной речи в МАНовских работах старшеклассников по украинскому языку. Определены и охарактеризованы типичные нарушения в письменном научной речи учеников – членов МАН на лексическом, грамматическом, стилистическом и орфографическом уровнях.

Ключевые слова: культура научной речи, аспекты культуры речи, научная работа, нормативность, виды ошибок в научных работах старшеклассников.

Sergei Omelchuk. Students' research work on Ukrainian language in the cultural aspect of speech.

The observance of cultural norms in Ukrainian literary speech in MAS (Minor Academy of Sciences of Ukraine) projects of senior pupils on the Ukrainian language is analyzed in the article. Typical violations in the written scientific speech of MAS students-members in lexical, grammatical, stylistic and orthographic levels are defined and characterized.

Key words: culture of scientific speech, culture of speech aspects, scientific work, normativeness, mistakes' types in the scientific projects of senior pupils.

УДК 811. 161. 2

О. М. Вікторіна

БОТАНІЧНА ЛЕКСИКА У СТЕПОВИХ ТА СУМІЖНИХ ГОВІРКАХ СЕРЕДНЬОГО ДНІПРО-БУЗЬКОГО МЕЖИРІЧЧЯ

У розвідці зібрано матеріал для «Словника степових та суміжних говірок Середнього Дніпро-Бузького межиріччя». Подано 245 діалектизмів з наявними фонетичними, морфологічними, акцентуаційними дублетами, полісемією. Охарактеризовано основні принципи структури лексикографічних статей.

Ключові слова: ботанічна лексика, степові та суміжні говірки Середнього Дніпро-Бузького межиріччя, діалектизми, лексикографічна стаття.

Постановка проблеми. Українська діалектна лексика здавна привертала увагу багатьох мовознавців. Однак особливо активне її вивчення розпочалося лише в другій половині ХХ століття. Наука про живу основу української мови не може розвиватися без детального дослідження говорів. Важливу роль у розвитку діалектичних, лінгвогеографічних, історичних досліджень з української мови відіграють публікації нового зібраного матеріалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняними мовознавцями зібрано і лексикографічно оформлено значну кількість матеріалу в поліських (ПЛІММ, СЗГ, СПГ та ін.), у прикарпатських та закарпатських (ГГ, Дзендз., МСГГ, Саб. та ін.), у бойківських (Онишк.), у буковинських (СБГ та ін.), у східнословобожанських (ССГ та ін.), у нижньонадніпрянських (СГНН); у східностепових (МССУГ) говірках тощо. Ботанічну лексику в різних регіонах досліджували І. Гороф'янюк [2 та ін.], О. Миголенець [4 та ін.],